

Regionens revisorer 2020-10-15

Till
Regionstyrelsen för yttrande
Regionfullmäktiges presidium för kännedom

Revisionsrapport Granskning av pensionshantering och redovisning

Regionens revisorer har vid sitt sammanträde 2020-10-15 behandlat och godkänt bifogad revisionsrapport "Granskning av pensionshantering och redovisning".

Granskningens syfte har varit att bedöma om regionstyrelsen har ändamålsenliga och tillförlitliga rutiner för rapportering av pensionsunderlag som säkerställer en tillräcklig intern kontroll. Granskningens syfte har även varit att bedöma om redovisningen av pensionsåtagandet ger en rättvisande bild i räkenskaperna. Vi har i vår granskning biträtts av sakkunniga från PwC.

Vår samlade bedömning är att de rutiner som finns avseende rapportering av pensionsunderlag för regionen delvis är ändamålsenliga och tillförlitliga. Vidare bedömer vi att den interna kontrollen delvis uppfyller vår förväntan.

Av rapporten framgår att det i grunden finns upparbetade rutiner och god kunskap bland berörda medarbetare för att säkerställa korrekta pensionsutbetalningar till anställda och förtroendevalda. En brist är att det saknas en samlad dokumenterad rutinbeskrivning med tydliga instruktioner och checklistor. Det skulle både förbättra den interna kontrollen och minska personberoendet i hanteringen.

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi regionstyrelsen:

- Att tillse att en skriftlig rutinbeskrivning upprättas som tydliggör vilka kontroller som ska genomföras, vem som är ansvarig, vilka krav som ställs på dessa kontroller samt hur ofta de ska utföras.
- Att tillse att checklistor finns för samtliga väsentliga moment i syfte att säkerställa spårbarhet i pensionsredovisningen och för att undvika ett för stort personberoende i hanteringen.
- Att tillse att rutin upprättas för kontroll av pensionsgrundande lön enligt lönesystemet jämfört med fakturaspecifikation från KPA. I denna rutin ingår även att identifiera när slutreglering har skett och när dessa slutregleringar faktureras, i syfte att kunna kontrollera att slutregleringar hanteras enligt regelverket samt identifiera anledningen bakom avvikelser mellan årslön enligt lönefil samt fakturaspecifikation från KPA.

Yttrande samt redogörelse om vilka åtgärder regionstyrelsen avser att vidta med anledning av resultatet i granskningen önskas senast 2020-12-15.

För regionens revisorer

Jan-Erik Martinsen

Lena Olofsdotter

Eva Hudin

Gösta Gustafsson

Peter Wesley

Tobias Eriksson

Bilaga: Revisionrapport Granskning av pensionshantering och redovisning
Svar sänds till: regionen@regionhalland.se

Granskning av pensionshantering och redovisning

Region Halland

September 2020

Kasper Kindlund

Tom Ekberg

Viktor Ahlzén

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Inledning	5
1. Pensionsavtal	7
2. Iakttagelser och bedömningar	8
2.1 Ändamålsenliga rutiner	8
2.2 Roller och ansvar	10
2.3 Kontroller och avstämningar	11
2.4 Pensionsredovisning	14
3. Revisionell bedömning	15
3.1 Rekommendationer	15

Sammanfattning

Pensionsavtalens komplexitet ställer höga krav på såväl rutiner och processer som den interna förståelsen av de avtal som tillämpas.

Granskningen syftar till att bedöma om:

- Regionstyrelsen har ändamålsenliga och tillförlitliga rutiner för rapportering av pensionsunderlag som säkerställer en tillräcklig intern kontroll.
- Redovisningen av pensionsåtagandet ger en rättvisande bild i räkenskaperna.

Utifrån fastställt syfte bedömer vi att de rutiner som finns avseende rapportering av pensionsunderlag för region Halland delvis är ändamålsenliga och tillförlitliga. Vidare bedömer vi att den interna kontrollen delvis uppfyller vår förväntan.

I intervju framkommer att regionen har väl utarbetade rutiner inom pensionshanteringen, det saknas dock beskrivningar för delar av de moment som utförs inom pensionsadministration och rapportering. Resultatet av vår genomförda analys av pensionsgrundande löner enligt lönefil, jämfört med fakturaspecifikation från KPA, visade inte på några brister. Region Halland har med stöd av pensionsadministratören (KPA) kunnat ge förklaringar till de avvikelser som identifierades. Vi noterar dock att region Halland inte tidigare hade noterat och analyserat de identifierade avvikelserna genom avstämning med administratören. Vi gör således bedömningen att interna rutiner inom pensionsrapporteringen bör ses över.

En samlad rutinbeskrivning för pensionsadministrationen bör upprättas. En sådan rutinbeskrivning bör innehålla tydliga instruktioner och checklistor som möjliggör en bättre intern kontroll samt minskat personberoende i pensionshanteringen.

Utifrån fastställt syfte bedömer vi att redovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Vi har endast identifierat en mindre avvikelse i pensionsredovisningen i årsredovisningen 2019 jämfört med RKR R10 Pensioner.

Revisionsfrågorna ligger som grund för att besvara syftet och ställs upp enligt följande:

1. Finns ändamålsenliga rutiner för pensionsadministration och utbetalning av pensioner till anställda och förtroendevalda?

Delvis uppfyllt

Det finns väl utarbetade rutiner för att säkerställa korrekta pensionsutbetalningar till anställda och förtroendevalda. För vissa moment saknas skriftliga beskrivningar av de kontroller som genomförs samt dokumentation av genomförda kontroller.

2. Är roller och ansvar avseende pensionsadministrationen tydliggjorda?

Uppfyllt

Personal som är involverad i pensionshanteringen har god kunskap om rutiner som finns uppsatta och ansvarsfördelning mellan berörda medarbetare på regionen är tydlig och klar. Vår bedömning är således att revisionsfrågan kan anses vara uppfylld. Vi rekommenderar dock att rollfördelning och ansvarsfördelning mellan berörda medarbetare dokumenteras.

3. Sker kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning?

Delvis uppfyllt

Kontroller och avstämningar sker i stor utsträckning. Dokumentation av genomförda kontroller saknas dock i flera fall, vilket försämrar möjligheten att återskapa genomförda kontroller.

4. Sker pensionsredovisningen i enlighet med lagstiftning (LKBR) och rekommendationer från RKR R10?

Uppfyllt

Pensionsredovisningen har skett i enlighet med lagstiftning (LKBR) samt RKR R10. Endast på en punkt avviker regionen från rekommendationer enligt RKR R10.

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi regionstyrelsen:

- Att tillse att en skriftlig rutinbeskrivning upprättas som tydliggör vilka kontroller som ska genomföras, vem som är ansvarig, vilka krav som ställs på dessa kontroller samt hur ofta de ska utföras.
- Att tillse att checklistor finns för samtliga väsentliga moment i syfte att säkerställa spårbarhet i pensionsredovisningen och för att undvika ett för stort personberoende i hanteringen.
- Att tillse att rutin upprättas för kontroll av pensionsgrundande lön enligt lönesystemet jämfört med fakturaspecifikation från KPA. I denna rutin ingår även att identifiera när slutreglering har skett och när dessa slutregleringar faktureras, i syfte att kunna kontrollera att slutregleringar hanteras enligt regelverket samt identifiera anledningen bakom avvikelser mellan årslön enligt lönefil samt fakturaspecifikation från KPA.

Inledning

Bakgrund

Pensionsavtalens komplexitet ställer höga krav på såväl rutiner och processer som den interna förståelsen av de avtal som tillämpas. Sammantaget innebär detta att en väl fungerande administration och god intern kontroll är högst väsentlig.

Regionens pensionsskuld består av två delar:

- a. Skuld i balansräkningen, pensioner från och med år 1998
- b. Ansvarsförbindelse, pensioner intjänade före år 1998

Skulden beräknas av regionens pensionsförvaltare. För en rättvisande redovisning måste en beräkning av skulden göras årligen av pensionsförvaltaren. Ränteförändringar, löneförändringar och ett flertal andra faktorer innebär förändringar i skulden. Under kommande år kommer utbetalningarna att öka kraftigt då många anställda pensionerats eller kommer att pensioneras. Denna ökande kostnadspost kommer att ställas mot andra kostnader. Det är väsentligt att detta hanteras med god intern kontroll och att uppgifterna i regionens redovisning är rättvisande så att redovisningen utgör ett korrekt beslutsunderlag när kostnadsposter ställs mot andra kostnader.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar till att bedöma om regionen har ändamålsenliga och tillförlitliga rutiner för rapportering av pensionsunderlag avseende aktuella pensionsplaner, som säkerställer en tillräcklig intern kontroll.

Vidare syftar granskningen till att bedöma om redovisningen av pensionsåtagandet ger en rättvisande bild i räkenskaperna.

Revisionsfrågorna ligger som grund för att besvara syftet och ställs upp enligt följande:

Finns ändamålsenliga rutiner för pensionsadministration och utbetalning av pensioner till anställda och förtroendevalda?

Är roller och ansvar avseende pensionsadministrationen tydliggjorda?

Sker kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning?

Sker pensionsredovisningen i enlighet med lagstiftning (LKBR) och rekommendationer från RKR?

Revisionskriterier

Revisionskriterier utgörs av, Lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR), rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR) samt regionens styrande och stödjande dokument. Dessa lagar, föreskrifter, regelverk, fullmäktigebeslut, etc, utgör underlag till de bedömningsgrunder som uttrycks i revisionsfrågorna

Avgränsning och metod

Granskningsobjekt är regionstyrelsen.

Granskningen inleddes med en kartläggning av aktuella pensionsavtal. Granskningen genomfördes genom dokumentgranskning av tillgängliga rutiner, riktlinjer och policys. Rutiner och dokumentation har granskats genom verifiering av dokumenterade kontroller. Rapporteringen av pensionsmedförande löner har granskats genom analys av årsrapportering avseende pensionsavtalet KAP-KL.

Inom ramen för granskningen har intervju och dialog genomförts med:

Redovisningschef och tf ekonomidirektör

Pensionsadministratör

1. Pensionsavtal

Baserat på intervjuer och skriftlig dokumentation från region Halland så tillämpas följande pensionsavtal:

Pensionsavtal	Antal (ca)	Kategori
KAP-KL	7 214	Anställda
AKAP-KL	2 647	Anställda
PBF	4	Förtroendevalda
OPF-KL	55	Förtroendevalda

- Region Halland följer de pensionsavtal som listas i tabellen ovan och inga särskilda individuella avtal förekommer.
- Region Halland erbjuder anställda sk. Alternativ KAP-KL, totalt omfattas ca 5 anställda av detta.
- Anställda som omfattas av KAP-KL har möjlighet att träffa en individuell överenskommelse om att istället omfattas av AKAP-KL. Endast en anställd har enligt uppgift i intervju gjort ett sådant val.
- Regionen följer SKR's (Sveriges kommuner och regioner) policy gällande lönevaxling. Ca 300 anställda inom regionen har gjort val om lönevaxling.
- Region Halland har bekräftat i intervju att det inte finns anställda inom regionen som omfattas av individuella pensionsavtal.
- Till regionkoncernen hör två regionala bolag: Hallandstrafiken och Teater Halland. Inom Hallandstrafiken tillämpas pensionsavtalet PA-KFS 09 via Pensionsvalet och inom Teater Halland tillämpas ITP 1 via Collectum. Regionen har bekräftat att det inte finns pensionsskuld eller ansvarsförbindelse inom något av de två regionala bolagen.

2. Iakttagelser och bedömningar

2.1 Ändamålsenliga rutiner

Det finns ändamålsenliga rutiner för pensionsadministration och utbetalning av pensioner till anställda och förtroendevalda.

2.1.1 Skriftliga rutinbeskrivningar

Vi har tagit del av rutinbeskrivningar som fastställer rutiner avseende delar av region Hallands pensionsadministration. I dokumentet "Bilaga 6.1 Rapportering av filer" finns ett tydligt schema när relevanta filer (årsfil KPA, delårsfil, löneväxlingsfil m.m.) ska gå till KPA respektive Pensionsvalet. Ansvarig person för framtagning, ansvarig person för inläsning av fil samt datum och system anges tydligt i filen. Vidare finns en kortare instruktion i "Bilaga 11" där en överskådlig bild visar hur filer laddas upp i Nya KPA Direkt. I samma dokument finns även tidigare års felsignaler från signallistan i Nya KPA Direkt nedsparde.

2.1.2 Rutin för avstämningar i lönesystemet

Region Hallands lönesystem "Personec P" levereras av Visma. Pensionsmedförande lön genereras i systemet i enlighet med hur lönearter är kodade. Det finns möjlighet för både pensionsadministratören och regionens tre systemsamordnare att se bruttolön och pensionsmedförande lön i lönesystemet. Det finns även möjlighet för pensionsadministratör och systemsamordnare att kontrollera hur den pensionsgrundande ersättningen har genererats och vilka underliggande lönearter som ligger till grund för bruttolön respektive pensionsmedförande lön. Visma levererar tabeller för detta som löpande läses in i lönesystemet. Regionens systemsamordnare följer löpande upp kodning av pensionsmedförande lönearter i systemet. Uppdateringar i lönesystemet görs direkt av systemsamordnare eller beställs från leverantören.

2.1.3 Rutin för avstämningar mot externa leverantörer

Region Halland har ett avtal med KPA avseende pensionsadministration och förmedlingstjänst. Avtalet med KPA stipulerar bland annat att KPA ska beräkna pensionsavgift för avgiftsbestämd pension samt beräkna och betala ut pensioner till anställda och förtroendevalda. Region Halland har också ett tilläggsavtal med KPA. Tilläggsavtalet omfattar extra stöd inom pensionsadministration, rapportering, bevakning, service mm. Förutom den övergripande administrativa tilläggstjänsten har region Halland ett ytterligare tillägg i form av tjänsten "Politiker Plus" som innefattar extra stöd med förtroendevaldas pensioner och pensionsersättningar. Tillägget Politiker Plus innefattar utbildning avseende pensionsfrågor kopplat till förtroendevalda som berörda personer på region Halland får vid ett par tillfällen årligen.

KPA Pension gör på uppdrag av regionen beräkningar och utbetalningar av pensioner. Det uppges i intervjun att det finns en rutin inom regionen för

att undersöka att belopp ser rimliga ut, bland annat utifrån tjänstetid. Kontrollen genomförs av pensionshandläggaren. Rutinen sker inte systematiskt och finns inte dokumenterad.

På uppdrag av regionen värderar KPA pensionsskuld och ansvarsförbindelse. Värderingen baseras bland annat på de uppgifter som inrapporteras av regionen. Vid större förändringar av pensionskulden sedan den senaste perioden meddelar KPA om orsaken till förändringen. Det kan exempelvis handla om generella löneyft inom en yrkeskategori som genererat en pensionsskuldsökning över det normala. Utöver att notera den typen av information från KPA gör region Halland ingen egen rimlighetsbedömning av förändringar. KPA levererar prognoser över framtida kassaflöden och pensionsskuldsförändringar, regionen har inte gjort några särskilda beställningar från KPA för att stresstesta pensionskulden för eventuella löneyft eller förändringar av RIPS-räntan.

Under 2019 flyttade region Halland över samtliga anställda till KPAs nya administrationsplattform "Nya KPA direkt". Övergången till det nya systemet innebär att KPA vid beräkning av pensionsskuld per 2019-12-31 inte hade möjlighet att beakta nyanställda som anställdes efter augusti 2019. Baserat på historik rekommenderade KPA att regionen skulle höja pensionsavsättningen med 10 mkr exklusive löneskatt för att ta höjd för eventuella nytillkomna anställda. Regionen följde rekommendationen från KPA. Enligt uppgift i intervjun har det visat sig att höjningen av pensionskulden inte var motiverad.

Löneväxling sker löpande varje månad till ett balanskonto för region Halland. Lönevaxlat belopp skickas 4 gånger per år, i februari, maj, augusti och november månad, som en engångspremie till Pensionsvalet. Innan regionen skickar in filen stämmer pensionshandläggaren av beloppen mot uppgifter i en excelfil där samtliga anställda med pågående lönevaxling finns listade. Resultatet av kontrollen dokumenteras i nämnda excelfil, dock saknas beskrivning över vilka tester som ska utföras och när de ska utföras.

Löneväxlingspremien förmedlas till samma försäkringsbolag och pensionsförsäkring som den anställda har valt för sin avgiftsbestämda del i KAP-KL/AKAP-KL. Lägsta belopp för att lönevaxla är 300 kr per månad och det högsta är 20 % av bruttolönen per månad. När en anställd lönevaxlar får denne ett tillägg om 7 % på löneväxlingsbeloppet som betalas av regionen. Det anges i löneväxlingsrutinen att detta tillägg skall motsvara skillnaden mellan sociala avgifter på lön och särskild löneskatt på tjänstepensionspremier. En sådan premiekompensation uppgår till 5.8 % om den skall vara kostnadsneutral. Regionen bekräftar i intervjun att man följer löneväxlingsrutinen om 7 % tillägg samt att denna överkompensation sannolikt varit medveten på grund av att man ville vara mer attraktiv som arbetsgivare. Byte av försäkringsbolag och försäkring för den avgiftsbestämda ålderspensionen, och därmed också för lönevaxlingen, kan anställda i regionen göra en gång per år. Val och byte av försäkringsbolag görs direkt hos Pensionsvalet.

2.1.4 Rutin för hanteringen av särskilda avtal/tillägg

Inom pensionsavtalet OPF-KL stipuleras pensionsålder 67 år. Förtroendevald som uppnår 67 års ålder under pågående mandatperiod har dock rätt till pensionsavsättning under mandatperioden. I region Hallands lönesystem finns funktionalitet för automatisk hantering av förtroendevalda som passerar 67 år men som ändå har rätt till pensionsavsättning. Således krävs ingen handpåläggning för att hantera dessa individer.

2.1.5 Bedömning

Vår bedömning är att revisionsfrågan är delvis uppfylld.

Vår bedömning grundar sig delvis på att berörda tjänstemän på region Halland har en tillfredsställande kompetens inom de pensionsavtal som tillämpas inom regionen.

Det finns rutinbeskrivningar för vissa processer inom pensionsadministrationen, vi bedömer dock att dessa bör utökas till att omfatta flera moment.

Utifrån fastställt syfte bedömer vi att de rutiner som finns avseende rapportering av pensionsunderlag delvis uppfyller våra krav. Rutinerna bör utökas ytterligare med exempelvis tydligare beskrivningar av kontroller, nominella krav på storlek av stickprover samt krav på dokumentation av genomförda kontroller.

2.2 Roller och ansvar

Roller och ansvar avseende pensionsadministrationen är tydliggjorda.

2.2.1 Iakttagelser

Kontroller och avstämningar avseende pensionsredovisningen utförs i första hand av redovisningschef och finanschef. Övrig administration och rapportering kopplat till pension utförs av pensionsadministratör som också har stöd av sin företrädare (idag systemsamordnare i regionen). Redovisningschefen ansvarar för pensionsredovisningen och budgetering. Regionens systemsamordnare agerar systemförvaltare för lönesystemet Personec P och ansvarar tillsammans med pensionsadministratör för kodning och uppdateringar i lönesystemet. I övrigt finns ingen mer detaljerad uppdelning mellan ansvarig personal för de arbetsmoment som utförs. Det finns ingen plan för överlämning vid avslutad anställning eller långvarig sjukskrivning. I nuläget finns inte heller några andra anställda som har kännedom om arbetsmomenten kopplade till pensionsadministrationen.

Regionen uppger att man planerar för att utbilda ytterligare personal för att säkra pensionshanteringen. Det upplevs inom organisationen finnas ett behov av fler rutinbeskrivningar i syfte att undvika personberoendet i pensionshanteringen. I samband med övergången till Nya KPA direkt har vissa rutiner förändrats, vilket ytterligare har bekräftat behovet av nya uppdaterade rutinbeskrivningar. I de fall då ansvarig personal är

frånvarande uppges dock att hjälp finns att tillgå från KPA via det administrativa stödet regionen har.

2.2.2 Bedömning

Vi bedömer att revisionsfrågan är uppfylld.

Vi anser att handläggare har en tillfredsställande kännedom om de rutiner och kontroller som i dagsläget utförs inom ramen för pensionsadministrationen. Regionen har även stöd från KPA via extra administrativ hjälp där KPA också agerar stöttande för att upprätthålla administrativa rutiner. De har även extra stöd och hjälp avseende pensionsfrågor kopplat till förtroendevalda i form av tjänsten Politiker Plus. Någon tydlig plan för överlämning av arbetsuppgifter inför avslutad anställning eller vid långvarig sjukskrivning finns dock inte. Det finns inte heller andra anställda som har kännedom om arbetsmomenten kopplade till pensionsadministration.

Sammantaget bedömer vi att ansvaret är tydligt för de roller som är inblandade i pensionsadministrationen. I syfte att underlätta för effektiv överlämning av arbetsmoment i samband med exempelvis sjukfrånvaro eller uppsägning rekommenderar vi dock att en skriftlig beskrivning av ansvarsfördelning inom pensionsadministrationen upprättas.

2.3 Kontroller och avstämningar

Kontroller och avstämningar sker i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning.

2.3.1 Genomgång av regionens kontroller och avstämningar

Inrapportering av pensionsmedförande löner gällande KAP-KL och AKAP-KL sker per varje helår, halvår samt en gång extra under oktober/november för att säkerställa att uppgifter är korrekta inför pensionskostnadsrapporter. Innan fil skapas kontrolleras enligt rutin att anställda är rätt kodade vad gäller pensionsavtal, vidare genomför pensionsadministratören rimlighetsbedömning av antalet individer som ingår i filunderlaget genom att summera individerna och jämföra med antalet pensionsberättigade i lönesystemet. Rapporteringsfiler skapas i Personec P och läses in i Nya KPA Direkt (överföring till Nya KPA Direkt genomfördes i november 2019).

I KPAs tjänst ingår stöd i form av sk. signallistor som i sig skapar en administrativ rutin på region Halland. Efter inläsning i Nya KPA Direkt fångar signallistan exempelvis upp individer som saknar pensionsavtal, har dubbla anställningar och felaktiga pensionsavtal. Pensionsadministratör på region Halland går igenom signallistan, åtgärdar eventuella fel och noterar i signallistan hur den uppkomna signalen åtgärdas. Under 2019 noterades endast sju fel, enligt uppgift från pensionshandläggaren är det ett resultat av ett stort arbete som genomförts för att minska antalet signaler.

Baserat på inrapporterade uppgifter från region Halland beräknar KPA

ansvarsförbindelse och pensionsskuld. Vid två tillfällen årligen stäms pensionsskulden av mot rapport från KPA enligt rutin, redovisningschefen ansvarar för detta. Enligt avtal mellan regionen och KPA har KPA åtagit sig att bevaka registrerade arbetstagares, tidigare avgångna arbetstagares och efterlevandes rätt till pension enligt KAP-KL. Bevakningen inbegriper även tidigare avtal och reglementen. KPA ska meddela region Halland i god tid före avgångstidpunkten. KPA ska även bevaka andra pensionsförmåner t.ex. inkomstbevakning för de som uppbär garantipension, visstidspension, särskild avtalspension enligt KAP-KL samt pension enligt reglementen. Vidare ska region Halland motta en årlig bevakningslista för de arbetstagare som ej uppnått 1,5 % av inkomstbasbeloppet i årlig pensionsavgift.

För avgiftsbestämda delen utförs rimlighetsbedömningar innan betalning av fakturor för att kontrollera att pensionsmedförande lön inte avviker från uppgifter i Visma Personec P. Pensionshandläggare utför även kontroller av bland annat årsbruttolön och genom stickprov. När testerna är utförda godkänns fakturorna från KPA av pensionshandläggare och beslutattesteras sedermera av finanschef.

Som tidigare nämnts finns rutinbeskrivningar för ett antal moment inom pensionsadministrationen. Vi har bland annat tagit del av rutinbeskrivningar avseende inläsning av filer till KPA samt ett flödesschema med tydligt beskrivet flöde för denna process. Vi har även tagit del av vissa rutiner som finns gällande beställning av lönearter från lönesystemsleverantören.

2.3.2 Verifiering

Vi har stämt av KPAs värdering av ansvarsförbindelse och pensionsavsättning per 2019-12-31 (exkl särskild löneskatt), mot uppgifter i årsredovisningen 2019 (inkl särskild löneskatt). Uppgifter i årsredovisningen rörande pensionsavsättning och ansvarsförbindelse stämmer överens med vår analys av underlag från KPA. Det finns inga pensionsåtaganden för anställda i de företag som ingår i den regionala koncernen.

Vi har även tagit del av fakturerad pensionskostnad (avgiftsbestämda planer) från KPA avseende 2019, för avstämning mot upplupna pensionskostnader enligt årsredovisningen. Underlaget från KPA stämmer överens med upplupen pensionskostnad enligt årsredovisningen. Vi noterar en marginell avvikelse mellan upplupen pensionskostnad och fakturerad pensionskostnad avseende 2019.

Vi har jämfört regionens pensionsgrundande löner inom pensionsavtalet KAP-KL per 2019 enligt lönesystemet med pensionsmedförande årslön enligt fakturaspecifikation från KPA avseende 2019, totalt ca 7 300 individer. Vi identifierade vid granskningen 151 avvikelser:

Uppgifter om anställd fanns med i lönefil men saknades på fakturaspecifikationen.

136 av de totalt 151 avvikelserna var anställda som avslutat tjänst under 2019. För dessa individer har slutregleringspremie beräknats baserat på föregående årslön enligt §12 Mom.2 KAP-KL - Överenskommelse om kollektivavtalad pension. Premien beräknas då baserat på föregående års inrapporterade lön uppräknat med inkomstbasbeloppsökning samt de antal månader individen arbetat under det innevarande året. Beloppet faktureras normalt månaden efter avslutad anställning. Identifierad avvikelse har således en naturlig förklaring.

Uppgift om anställd fanns med i lönefil och i fakturaspecifikationen men med avvikande årslöneuppgift

15 av de totalt 151 avvikelserna rörde anställda som avslutat sin tjänst under det sista kvartalet 2019. Även för dessa individer har KPA beräknat en slutregleringspremie enligt §12 Mom.2. På grund av att dessa individer avslutat anställningen under senare delen av året faktureras slutregleringspremien i samband med årsfakturan avseende 2019 istället för separat månaden efter slutlön. Identifierad avvikelse har således en naturlig förklaring.

2.3.3 Bedömning

Vi bedömer att revisionsfrågan är delvis uppfylld.

Enligt uppgift från redovisningschef och handläggare på regionen följer man vissa rutiner i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning. Vidare finns rutiner uppsatta tillsammans med KPA genom den administrativa tilläggstjänsten. Dokumentation saknas över de kontroller som genomförs.

Avseende värdering av pensionsskuld och ansvarsförbindelse förlitar sig regionen helt på KPAs uppgifter. Dock har ansvarig på regionen (redovisningschef) enligt vår uppfattning god förståelse för pensionsskuldsredovisning och kunskap för att förstå och tolka underlag från KPA. Vi anser inte att det kan ställas högre krav på regionen i fråga om kontroll av KPAs värdering. Genomförd verifiering renderade inte i några väsentliga avvikelser.

Vår bedömning är att vissa brister finns gällande de kontroller och avstämningar som sker i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning. Vi rekommenderar regionen att mer utförlig dokumentation av avstämningar och kontroller upprättas i syfte att kunna återskapa genomförda processer.

Vi rekommenderar även regionen att införa rutinmässiga kontroller av pensionsgrundande lön enligt lönesystemet jämfört med fakturaspecifikation från KPA. Dessa kontroller bedömer vi mest lämpligt att genomföra på samtliga individer och ej stickprovsvis. I denna rutin ingår även att identifiera när slutreglering har skett och när dessa slutregleringar faktureras i syfte att kunna kontrollera att slutregleringar hanteras enligt regelverket samt identifiera anledningen bakom avvikelser mellan årslön enligt lönefil samt fakturaspecifikation från KPA.

2.4 Pensionsredovisning

Pensionsredovisning sker i enlighet med lagstiftning (LKBR) och rekommendationer från RKR.

2.4.1 Iakttagelser

Enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) ska pensionsåtagandet redovisas enligt den s.k. blandmodellen. Detta innebär att pensioner intjänade före 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse utanför balansräkningen (inom linjen) och utbetalningarna redovisas direkt i resultaträkningen. För pensioner intjänade fr.o.m. 1998 redovisas åtagandet på balansräkningen. För åtagande till förtroendevalda sker redovisning på balansräkningen om det är klart att åtagandet ska betalas ut och som ansvarsförbindelse om det inte är känt när och i vilken omfattning åtagandet ska infrias. Region Halland redovisar åtagandet enligt blandmodellen.

Hur redovisningen ska ske och vilka upplysningar som ska lämnas regleras i RKR R10 Pensioner och RKR Information Upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelse i förvaltningsberättelsen (denna kommer att arbetas in i RKR R15 förvaltningsberättelsen).

Region Halland har avtal med KPA om att de vid två tillfällen årligen ska tillhandahålla pensionsskulds- och pensionskostnadsberäkning. Denna ska visa pensionsåtagandet uppdelat på det sätt som lag och god sed kräver på balansdagen samt prognos för framtiden.

I årsredovisningen 2019 hade region Halland endast en avvikelse jämfört med RKR R 10. Avvikelsen avser att uppgift om förändringen av löneskatt saknas i not 19 samt i not 22.

2.4.2 Bedömning

Vi bedömer revisionsfrågan som uppfylld.

3. Revisionell bedömning

- Har regionstyrelsen ändamålsenliga och tillförlitliga rutiner för rapportering av pensionsunderlag som säkerställer en tillräcklig intern kontroll?

Utifrån fastställt syfte bedömer vi att de rutiner som finns avseende rapportering av pensionsunderlag delvis men inte helt uppfyller våra krav. En samlad rutinbeskrivning inklusive tydliga instruktioner och checklistor som möjliggör en bättre intern kontroll samt minskat personberoende i pensionshanteringen bör upprättas.

- Ger redovisningen en rättvisande bild?

Utifrån fastställt syfte bedömer vi att redovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild.

Vi bedömer utifrån genomförd analys av lönesystem och fakturor från KPA att de rutiner som finns angående identifiering av slutregleringspremier för tidigare anställda i regionen inte är tillräckliga. Vi har dock inte identifierat några felaktigheter i rapporteringen.

3.1 Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi regionstyrelsen:

- Att tillse att en skriftlig rutinbeskrivning upprättas som tydliggör vilka kontroller som ska genomföras, vem som är ansvarig, vilka krav som ställs på dessa kontroller samt hur ofta de ska utföras.
- Att tillse att checklistor finns för samtliga väsentliga moment i syfte att säkerställa spårbarhet i pensionsredovisningen och för att undvika ett för stort personberoende i hanteringen.
- Att tillse att rutin upprättas för kontroll av pensionsgrundande lön enligt lönesystemet jämfört med fakturaspecifikation från KPA. I denna rutin ingår även att identifiera när slutreglering har skett och när dessa slutregleringar faktureras i syfte att kunna kontrollera att slutregleringar hanteras enligt regelverket samt identifiera anledningen bakom avvikelser mellan årslön enligt lönefil samt fakturaspecifikation från KPA.

2020-09-17

Uppdragsledare

Projektledare

Kerstin Sikander

Kasper Kindlund

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av region Hallands förtroendevalda revisorer. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.